

Szilágyi Pál*

Az Elsőfokú Bíróság Impala-ítélete és annak hatásai

2004. július 19-én az Európai Bizottság (továbbiakban: Bizottság) a Sony Music Entertainment és a Bertelsmann Music Group közötti összefonódást (a továbbiakban: Sony/BMG) a közös piaccal összeegyeztethetővé nyilvánította.¹ A határozatot az Independent Music Publishers and Labels Association (továbbiakban: Impala) megtámadta az elsőfokú bíróság (továbbiakban: EFB) előtt, amely 2006. július 13-án hatályon kívül helyezte a bizottsági határozatot.

A Bizottság a bejelentett összefonódást alapvetően három irányban vizsgálta, egyrészt a rögzített zene piacán, másrészt az online zenei piacon és végzetül a zenekiadás piacán. Utóbbin a lehetséges átgyűrűző hatások miatt.

A Bizottság határozata

A rögzített zene piaca az Európai Gazdasági Térségbe (továbbiakban: EEA) tartozó országok esetén – és mint látni fogjuk, világszinten is – öt nemzetközi vállalkozás által uralt piac volt, melyek a piaci részesedés kb. 72–93 százalékát tudhaták magukénak.² A brüsszeli testület az érintett piacokon elsősorban azt vizsgálta, hogy az összefonódás megerősítene-e egy közös erőfölényes helyzetet vagy sem, amely elemzésnél főként a Gencor³ és az Airtours⁴-ítéletekre támaszkodott. Ezen ítéletek alapján „a hatékony versenyt

a közös piacon vagy annak jelentős részén jelentősen akadályozó kollektív erőfölény ... létrejöhet valamely összefonódást követően, ha figyelembe véve a szóban forgó piac jellemzőit, és azon módosulást, amelyet az összefonódás megvalósulása okoz a szerkezetében, [és] ez azzal az eredménnyel jár, hogy a közös érdekek tudatában az erőfölényben lévő oligopólium minden tagja lehetségesnek, gazdaságilag ésszerűnek és [így] ajánlatosabbnak tartja, hogy a piacon huzamosan egységes magatartást tanúsítsanak azzal a céllal, hogy a versenyárak alatt adjanak el”.⁵ Ezek után a Bizottság az Airtours-kritériumokat alkalmazva kifejtette, hogy „a következő három feltétel szükséges az ek-

sorban azt vizsgálták Brüsszelben, hogy a piaci szerkezet olyan-e, amely az egyeztetett magatartást elősegíti. Alapjában véve a termékhomogenitás, átláthatóság és a retorzió lehetőségeit vizsgálta⁷ a brüsszeli szervezet, és elvetette a közös erőfölény fennállásának lehetőségét is tekintettel arra, hogy a piac nem átlátható, a termékek részlegesen eltérőek és nem volt semmilyen jel, amely már bekövetkezett megtorlásra utalt volna.⁸ Hasonló eredményekre jutván a dinamikus fejlődő online zenei piac tekintetében, végül a kifogásközlésben megfogalmazott versenyaggályok ellenére az összefonódást kötelezettségszabások nélkül jóváhagyta a Bizottság.

Az Elsőfokú Bíróság ítéletének alapjai

ként meghatározott kollektív erőfölény létrejöttéhez. Először is, a piacnak kellően átláthatónak kell lennie ahhoz, hogy a magatartásokat összehangoló vállalkozások kellő mértékben ellenőrizhessék, hogy az összehangolás részletszabályait betartják-e. Másodsor, a fegyelem megköveteli, hogy létezzen valamilyen formájú elrettentési mechanizmus eltérő magatartás esetére. Harmadszor, az egyeztetésben részt nem vevő vállalkozások, mint például az aktuális és a lehetséges versenytársak, valamint a fogyasztók reakciója ne kérdőjelezze meg az egyeztetéstől várt eredményeket.”⁶

Bár a részletes vizsgálat az egyeztetett magatartás bizonyos jeleit mutatta, a Bizottság úgy ítélte meg, hogy nem áll elégendő bizonyíték a rendelkezésére a közös erőfölény megállapításához. Másod-

Az ítéletében az EFB hatályon kívül helyezte a Bizottság határozatát és erősen kritizálta a brüsszeli versenyhatóságot. A bíróság különbséget tett erőfölény létrehozása és már meglévő erőfölény erősítése között, az utóbbi esetben ugyanis a közös erőfölény erősítése „adott esetben [...] közvetve is megállapítható [...] az esetlegesen nagyon heterogén, a kollektív erőfölény fennállásával járó jelekre, megnyilvánulásokra és jelenségekre vonatkozó jelek és bizonyítékok összessége alapján.”⁹ Ilyennek minősül pl. hosszabb időtartamon keresztül az árak szoros összehangolása, különösen, ha azok versenyár felett vannak, amely „a kollektív erőfölény egyéb tipikus tényezőivel összekapcsolva más ésszerű magyarázat hiányában elég lehet a kollektív erőfölény fennállásának bizonyításához, még akkor is, ha nincs közvetlen meggyőző bizonyí-

* PPKE, JÁK, Versenyjogi Központ.

¹ Sony/BMG, Commission Decision of 19 July 2004, Case No COMP/M.3333 (Sony/BMG).

² Sony/BMG, 46–47. bekezdések. Az öt nemzetközi vállalkozás: Bertelsman Music Group (BMG), Sony Music Entertainment (SMEI), Universal Music Group (UMG), Warner Music Group (WGM), EMI Group (EMI).

³ Elsőfokú Bíróság T-102/96. sz., Gencor kontra Bizottság ügyben 1999. március 25-én hozott ítélete. EBHT 1999., II-753. o. (továbbiakban: Gencor-ítélet).

⁴ Az Elsőfokú Bíróság T-342/99. sz., Airtours kontra Bizottság ügyben 2002. június 6-án hozott ítélete. EBHT 2002., II-2585. o. (továbbiakban: Airtours-ítélet).

⁵ Gencor-ítélet 276–277. bekezdések és Airtours-ítélet 61. bekezdés.

⁶ Airtours-ítélet 62. bekezdés.

⁷ Sony/BMG 109–118. bekezdések.

⁸ Sony/BMG 157. bekezdés.

⁹ Impala 251. bekezdés.

ték a piac erős átláthatóságára vonatkozóan, figyelembe véve, hogy az utóbbi ilyen körülmények között feltételezhető.”¹⁰

Tekintettel kell azonban lenni arra, hogy „[a] kollektív erőfölény fennállása megállapításának szilárd, múltbeli vagy jelenlegi tények sorozatán kell alapulnia, amelyek a verseny jelentős akadályozásáról tanúskodnak azon oknál fogva, hogy bizonyos vállalkozások együttesen képesek arra, hogy a piacon egységes magatartást tanúsítsanak...”¹¹.

Ezen alapvető megállapítások után, bár a bíróság kifejtette, hogy a Bizottság határozata olyan lényeges hibát tartalmaz, amely alapján önmagában megsemmisíthető lenne a határozat, mégis elvi alapon a közös erőfölény fennállásának bizonyításához szükséges minden lényeges szempontot megvizsgálni. Ezzel párhuzamosan folyamatosan erőteljesen kritizálta a Bizottságot az EFB a hiányos, egyoldalú, rosszul indokolt és alátámasztott vizsgálat miatt.

Összehangolt magatartás – alapvetések

William Fellner 1949-ben hangsúlyozta, hogy a kevés szereplő a mai gazdasági környezetnek fontos tényezője¹², amely a mai zenei iparágra különösen igaznak tűnik. Az oligopolisztikus piacok jellemzőit számtalan szerző elemezte és összegyűjtötte¹³ már és azok elemzése nem tárgya jelen ismertetőnek. Elegendő legyen annyit megjegyezni, hogy mai napig sem a játékelmélet különböző változatai, sem pedig a hagyományos közgazdaságtan nem képes kimerítő felsorolást adni min-

den jellemzőről.¹⁴ Ami megállapítható, hogy az oligopolpiacokon esetről esetre szükséges vizsgálni egy versenyproblémát, és a piacon megtalálható tényezők együttes hatásának és együtt élésének függvényében lehet levonni a következtetéseket. Ezek a tényezők alapvetően két csoportba oszthatóak: az egyikbe azok tartoznak, amelyek az ár emelését segítik elő, míg a másikba azok, amelyek a kartellek fenntartását.¹⁵ Egy másik csoportosítás pedig külső (pl. kapcsolódás számos piacon) és belső (pl. keresleti viszonyok, koncentráció) tényezők alapján osztályozza a tényezőket. A továbbiakban mi azokra a tényezőkre összpontosítunk, amelyek a Bizottság határozatában vagy az EFB ítéletében szerepelnek.

A piaci szerkezet és az ítélet

Davies, Olczak és Coles egy nemrégiben megjelent tanulmányukban elemezték a Bizottság hallgatóságos összjátékszással kapcsolatos döntési gyakorlatát. 62 határozat elemzése után arra jutottak,

hogy a Bizottság ilyen esetekben lényegében duopóliumok esetén lát problémát.¹⁶ Ezt a jelenleg vizsgált Sony/BMG-határozat is kellőképpen megerősítette.

A zenei piaci folyamatok egy többjátésmás nem-kooperatív játékként képezhetőek le, ahol a szereplők számos egymástól versenyjogi értelemben elkülönült piacon tevékenykednek. A kiadók részt vesz-

nek a szerzők és előadók felkutatásában, azok anyagi támogatásában, a zenei művek jogi védelmében és gazdasági hasznosításában, továbbá a szerzők és alkotók szomszédos jogainak kezelésében stb. A világ minden táján jelen lévő öt nagy vállalkozáscsoport hasonló szerkezettel rendelkezik és hasonló tevékenységeket végez. Az említett vállalkozások részlegesen vertikálisan integráltak és valamilyen formában jelen vannak az értéklánc szinte minden szintjén; így pl. a kiadói oldalon és számos beszállítói (downstream) piacon, mint pl. a művek továbbítása (broadcasting) vagy online kiaknázása. A kiadók ezen figyelemre méltó gazdasági erővel és nagy, diverzifikált portfólióval rendelkeznek. A felsoroltakra is tekintettel, nem volt vitatott egy percig sem, hogy a piac oligopolisztikus piac.

Ahhoz, hogy az ehhez hasonló – számos piacon versengő – vállalkozások az összehangolt magatartást erősítő vagy elősegítő piaci tényezők hatására a versenyárnál versenyjogi szempontból értékelhetően magasabb árakat határozzanak meg szükséges, hogy közösen ki tudjanak alakítani egy olyan hosszú távú stratégiát, amelyhez hajlandóak alkalmazkodni. A piacon a legnagyobb vállalkozások sorrendben az UMG, EMI, WMG, BMG és a Sony voltak. A piac fennmaradó részét független kiadók töltötték ki, de egyetlen független kiadó sem rendelkezett 1 százaléknál nagyobb piaci részesedéssel.

Azokon az – oligopolisztikus piacokon – ahol alacsony a piaci részesedések közötti különbség és egyéb tényezők állandóak, nagyobb a valószínűsége az összjátékságnak. Jelen esetben a felek által benyújtott és a Bizottság által – lényegi kritika nélkül – elfogadott piaci részesedések az összefonódás után az alábbiak szerint alakultak a négy megmaradó vállalkozás esetén: 20–25, 25–30, 10–15 és 15–20 százalék. Ismeretes azonban, hogy a piaci részesedések önmagukban nem elegendőek még ahhoz sem, hogy oligopolisztikusnak és az összjátékszást ösztönzőnek címkézzünk egy piacot, így egyéb tényezők vizsgálata minden esetben elengedhetetlen.

Ha a piacon tevékenykedő vállalkozások viszonylag szimmetrikusak, akkor kevesebb számú vállalkozás a piaci koncentráció magasabb fokához vezet, amelyet hagyományosan az összjátékszás valószínűségének növekedésével párosítanak. Mindezt tovább erősíti az a tényező, hogy hasonló költségszerkezet esetén a vállalkozások könnyebben alakítanak ki viszo-

¹⁰ Impala 252. bekezdés.

¹¹ Impala 250. bekezdés.

¹² William Fellner, *Competition among the Few – Oligopoly and Similar Market Structures* (New York: Augustus M. Kelley, 1965; reprint, 1965). XI. old.

¹³ E.g. Michael A. Utton: *Market Dominance and Antitrust Policy*, 2nd ed. (Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2003). 150–157. oldal; ld. még F.M. Sherer and David Ross: *Industrial Market Structure and Economic Performance*, 3rd ed. (Boston: Houghton Mifflin Company, 1990). 238–244. oldal; Sigrid Stroux, *Us and Ec Oligopoly Control* (The Hague: *Kluwer Law International*, 2004). 17–35. oldal, vagy Richard A. Posner *Antitrust Law* (Chicago: Chicago University Press, 2001). 69–79. oldal, továbbá Marc Ivaldi et al., „*The Economics of Tacit Collusion – Final Report for DG Competition*”. (Toulouse: European Commission March 2003). 11–58. oldal, valamint David Parker: „*A Screening Device for Tacit Collusion Concerns*”, *European Competition Law Review* 27, no. 8 (2006). 424–425. oldal.

¹⁴ Stroux, *US and EC Oligopoly Control*. 17. oldal.

¹⁵ Dennis W. Carlton and Jeffrey M. Perloff: *Modern Industrial Organisation*, 4th International ed. (Pearson Addison Wesley, 2005). 127. oldal.

¹⁶ Davies, Olczak, and Coles: „*Tacit Collusion, Firm Asymmetries and Numbers: Evidence from Ec Merger Cases*” 14. oldal.

nyítási pontokat.¹⁷ Az érintett vállalkozások nem csak rendszeresen publikálták a kereskedői áraikat, hanem az eladások a zenei toplistáknak köszönhetően könnyedén nyomon követhetőek. A vállalkozások fel is állítottak olyan belső egységeket, amelyek a versenytársak megfigyelésével voltak megbízva és amelyek heti jelentéseket készítettek.

Az iparágban a kereslet 1999 óta folyamatosan csökkent és az árak azóta viszonylag stabilak maradtak. Az árak, és az árszínvonal változása kapcsán a Bizottság elemezte a lemezkiadó vállalatok teljes zeneeladásának minimum 70–80%-át kitevő, legtöbbet eladott 100 kislemez nettó átlagárainak negyedéves változását az öt legnagyobb tagállamban. A Bizottság azon az állásponton volt, hogy az átlagárak megfelelő eszközt jelentenek annak megállapításához, hogy a nagy lemezkiadó vállalatok esetén megfigyelhető-e párhuzamos magatartás az árak meghatározása terén. A Bizottság így megvizsgálta a nettó átlagárak, a katalógusárak, a bruttó és nettó árak arányának változását, a számlaengedményeket és a visszamenőleges kedvezményeket. A Bizottság továbbá figyelemmel volt arra is, hogy vajon az átlagárak párhuzamossága alapján a katalógusárak fókuszpontokként szolgálhattak-e az árak egyeztetéséhez.¹⁸ A Bizottság párhuzamos mozgást figyelt meg az árakban és azt is megállapította, hogy a katalógusárak fókuszpontként szolgálhattak, különösen, mivel azok könnyen hozzáférhetőek voltak. Hovatovább, amennyiben ezektől az áráktól lényegesen eltért volna a kedvezmények révén valamelyik vállalkozás, annak látszania kellett volna az átlagos nettó árakban, még akkor is, ha a kedvezmények csak a legjobb eladásokat eredményező albumokra vonatkoztak volna.¹⁹

A termékek homogenitását illetően megállapítható, hogy a termékek formátuma homogén (CD), de a tartalom lényegesen és nagymértékben heterogén. Ennek ellenére azonban az albumokat nagyon hasonló módon árazták és értékesítették. Az értékesítések néhány ártételhez

kapcsolódtak csupán, amely azt jelentette, hogy a nagy piaci szereplőknek elegendő volt ezeket figyelemmel kísérni egy esetleges hallgatólágos összjátéshoz.²⁰

A Bizottság lényegében arra hivatkozván engedélyezte az összefonódást, hogy a zenei tartalom heterogenitása, továbbá a vásárláskor adott kedvezmények olyannyira csökkentik az átláthatóságot a piacon, hogy nem lehetséges a magatartások egyeztetése. Az EFB azonban erősen kritizálta a Bizottság megállapításait és kifejtette, hogy „a határozat átláthatóságvizsgálatának szentelt ad hoc részében a Bizottság azon kívül, hogy nem jutott azon következtetésre, hogy a piac átláthatatlan volt vagy legalábbis nem volt kellően látható a kollektív erőfölény lehetővé tételéhez, hanem ezenkívül csak azon tényezőket vette figyelembe, amelyek megteremthetik a piac nagymértékű átláthatóságát és megkönnyíthetik valamely összjátéshoz betartásának ellenőrzését, kivéve azon, eléggé korlátozott és meg nem alapozott állítást, hogy a promóciós engedmények csökkenthetik az átláthatóságot és nehezebbé tehetik a hallgatólágos megállapodásokat. Meg kell állapítani, hogy ez a rész önmagában nyilvánvalóan nem tekinthető azon állítás jogilag megkövetelt módon történő indokolásának, amely szerint a piac nem kellően átlátható.”²¹

A Bizottság határozatában kiemelte, hogy nem talált arra utaló nyomot, hogy a nagy kiadók hoztak-e a múltban retorziós intézkedéseket egymás megregulázása érdekében. Az EFB azonban hangsúlyozta, hogy „az ítélezési gyakorlatból ... következik, hogy ahhoz, hogy valamely kollektív erőfölényes helyzet megvalósítha-

tó legyen, az kell, hogy legyenek megfelelő elrettentő tényezők, az arra való ösztönzés tartós biztosítása érdekében, hogy ne térjenek el a közös magatartási iránytól, ami azt jelenti, hogy az kell, hogy az erőfölényben lévő oligopólium minden egyes tagja tudja, hogy a piaci részesedésének növelésére irányuló, erősen versenyző magatartása azonos fellépést váltana ki a többiek részéről oly módon, hogy semmilyen előnyt nem szerezne a kezdeményezéséből. Elvileg ugyanis elég a hatékony elrettentési mechanizmusok egyszerű léteztetése, mivel hogy ha egy oligopólium tagjai eleget tesznek a közös piaci politikának, nem kell szankció alkalmazásához folyamodni. Továbbá, ... a leghatékonyabb elrettentési eszköz az, amelyet nem kell alkalmazni.”²² Ahhoz, hogy erre hivatkozni lehessen azonban, egyértelműen meg kellene állapítani, hogy olyan magatartást tanúsított valamely vállalkozás, amelyet retorzió kellett volna kövessen, amennyiben a felek összehangolják a magatartásukat. Nem elegendő tehát annak észrevételezése, hogy a Bizottság nem talált erre utaló körülményt.

Az ítélet erősen kritikus hangvétele leginkább az Airtours-ügyben hozott ítélethez hasonlítható, hiszen az EFB számos helyen bírálja a Bizottságot annak téves vagy nem körültekintő elemzése miatt.

Az ítélet után

Az Impala hihetetlen nagy eredményként értékelve üdvözölte az Elsőfokú Bíróság megsemmisítő döntését²³ és követel-

¹⁷ A Bizottság pl. megállapította, hogy a nettó tényleges árak 0,50 és 0,70 GBP között mozogtak az Egyesült Királyságban, hasonlóan más tagállamokhoz. Ehhez hasonlóan, a kereskedőkkel között és nyilvános árak szorosan kötődtek a nettó átlagos tényleges árakhoz és könnyen megfigyelhetőek voltak.

¹⁸ Ld. Impala-ítélet 261–263. bekezdések és Sony/BMG 264–276. bekezdések.

¹⁹ Sony/BMG 75–77., 81–84., 88–91., 96–97. és 103–104. bekezdések.

²⁰ Sony/BMG 110–111. bekezdések.

²¹ Impala-ítélet 294. bekezdés.

²² Impala-ítélet 465–466. bekezdések.

²³ IMPALA Press Release – Luxembourg 13 July 2006, http://www.impalosite.org/docum/04-press/press_060613.htm.

te, hogy a Bizottság az időközben véghezvitt összefonódás szétválasztását rendelje el²⁴, továbbá kifogásolta az összefonódásban részes felek fellebbezését is az Európai Bírósághoz²⁵.

Az ítélet következtében az összefonódást újból be kellett jelenteni²⁶, amelyet a felek meg is tettek. Mint az jó előre megjósolható volt, a Bizottság 2007. március 1-jén részletes vizsgálatot kezdeményezett. A Fúziós Rendelet 10. cikk (5) bekezdése kimondja, hogy „ha a bíróság olyan ítéletet hoz, amely teljes egészében vagy részben megsemmisíti a bizottsági határozatot, ... a Bizottság újból megvizsgálja az összefonódást, hogy a 6. cikk (1) bekezdése szerint határozatot hozzon.” Ebben az esetben az összefonódásokat az aktuális piaci feltételek fényében kell újból megvizsgálni.²⁷ Külön érdekesség e tekintetben, hogy az eredeti összefonódást a régi, erőfőlényteszten alapuló Fúziós Rendelet alapján vizsgálta a Bizottság, amely jelen esetben még mindig alkalmazandó, így az új engedélyező határozat is azon alapul.²⁸ Az új eljárásban a brüsszeli szervezet figyelembe vette a piac változásait, különös tekintettel az online zeneeladási piacon bekövetkezettek. Az új eljárás a „legideálisabb természetes kísérlet”²⁹ volt, hiszen a Bizottság így megvizsgálhatta, hogy mi volt ténylegesen a hatása az összefonódásnak. Az új eljárást a versenyügyekért felelős biztos az alábbiak szerint jellemezte: „Ez a vizsgálat a Bizottság által fúziós ügyben valaha lefolytatott legalaposabb összetett információkat elemző eljárások egyike volt.”³⁰ Az Impala a döntést követően bejelentette, hogy alapo-

san megvizsgálja az új határozatot, amely kötelezettségszabások nélkül engedélyezte újból az összefonódást. Feltehetően a megtámadás mellett az európai ombudsmanhoz fordul a Bizottság hanyag ügykezelése miatt, továbbá a kártérítés követelésének lehetősége is fennáll a Bizottsággal szemben.³¹

Ami az Impala-ítélet közvetlen eredményeként értékelhető, hogy harmadik, az összefonódásban részt nem vevő személyek bátorítást nyertek a beavatkozásra összefonódások kapcsán. Ugyanakkor fennállhat a veszélye annak is, hogy ezzel a versenytársak saját céljaikra visszaélhetnek, amennyiben reális esélye van a sikeres beavatkozásnak. Az ügy bonyolultságát mutatja, hogy időközben az Európai Bíróság előtt zajlik az elsőfokú bíróság ítéletének felülvizsgálata³² és még idén várható a kijelölt főtanácsnok indítványa.

Időközben a folyamatban lévő ügygel párhuzamosan tovább folytatódott az iparági konszolidáció, ugyanis az Universal-BMG Music Publishing összefonódást a Bizottság a jelenleg hatályos Fúziós Rendelet alapján vállalásokkal engedélyezte, és ezáltal tovább nőtt az iparági koncentráció bizonyos piacokon, igaz, a Sony/BMG-összefonódás engedélyezését a tranzakció feltehetően előmozdította.³³ Mindeközben a piac két másik nagy szereplője, az EMI és a Warner is összefonódáson gondolkodik.

Rövid értékelés

Az Impala-ítélet a 2002. évi „nagy csapáshoz”³⁴ mérhető, leginkább annak EFB

által történt rendkívül éles hangvételű kritikája miatt. A Bizottság nehéz helyzetbe került, ugyanis mialatt az iparág továbbkonszolidálódott, újabb határozatot kell hoznia arra is tekintettel, hogy 2007 nyarán egy összefonódást tiltó határozata kapcsán kártérítési felelősségét is megállapították, éppen egy korábbi, nem kelően alátámasztott határozata miatt.³⁵

A Bizottság így az Airtours-, Tetra Laval/Sidel- és a Schneider/Legrand-ítéletek után nemcsak tiltó határozat esetén kell hogy közzéadja és jogilag is kellőképpen alátámasztott határozatot hozzon, hanem akkor is, amennyiben engedélyezi azt. Ez a Bizottság munkaterhének túlzott növekedését jelentheti. Mindenesetre az Impala-ítélet után elmondható, hogy a bizonyítási teher tiltó és engedélyező határozatok esetén gyakorlatilag szimmetrikus. Ez bizonyosan az ún. I. típusú hibák (káros hatással járó összefonódások engedélyezése) csökkenéséhez vezet. A legjelentősebb probléma akkor jelentkezik, ha nincs elegendő bizonyíték, különösen mivel a fúziós eljárás során a bizonyítékok jelentős részét a felek szolgáltatják.³⁶

Az összefonódásban részes felek az EFB ítélete ellen fellebbeztek arra hivatkozva, hogy az Elsőfokú Bíróság túllépte a jogkörét a bizottsági határozat felülvizsgálata kapcsán. A Fúziós Rendelet ugyanis bizonyos mérlegelési jogkört biztosít a Bizottságnak, mindenekelőtt a gazdasági jellegű értékelések vonatkozásában. E jogkör gyakorlásának felülvizsgálatakor, amely jogkör nélkülözhetetlen az összefonódásra vonatkozó szabályok meghatározásakor, a közösségi bíróságnak figye-

²⁴ IMPALA press release Brussels 20 July 2006, http://www.impalosite.org/docum/04-press/press_060720.htm.

²⁵ Impala Statement on appeal of Impala v Commission judgement by Sony Corp. and Bertelsmann AG, Brussels, 6 October 2006, http://www.impalosite.org/docum/04-press/press_051006.htm.

²⁶ Az időközben módosított 1989. december 21-i 4064/89/EGK tanácsi rendelet, a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről (továbbiakban Fúziós Rendelet) [HL L 395., 1989. december 30.; helyesbített változat: HL L 257., 1990. szeptember 21.] 10. cikk (5) bekezdés.

²⁷ Fúziós Rendelet 10. cikk (5) bekezdés.

²⁸ Commission confirms approval of recorded music joint venture between Sony and Bertelsmann after re-assessment subsequent to Court decision, 03/10/2007, IP/07/1437. A tanulmány leadásának napjáig az Európai Bizottság nem hozta nyilvánosságra határozatát.

²⁹ Rachel Brandenburger and Thomas Janssens: *The Impala Judgement: Does EC Merger Control Need to be Fixed or Fine-tuned?*, Competition Policy International, Vol. 3, No. 1. Spring 2007, 306. oldal.

³⁰ Commission confirms approval of recorded music joint venture between Sony and Bertelsmann after re-assessment subsequent to Court decision, 03/10/2007, IP/07/1437.

³¹ Independent Music Companies call for enquiry into EC's approval of SONYBMG merger, IMPALA Press release, Brussels, 3 October 2007, http://www.impalosite.org/docum/04-press/press_031007.htm.

³² Bertelsmann and Sony Corporation of America v Impala, C-413/06. sz. ügy.

³³ Commission Decision of 22 May 2007, Case No COMP/M.4404 – Universal/BMG Music Publishing.

³⁴ Az Airtours-ítélet a Schneider/Legrand (Schneider Electric v. Commission of the European Communities, T-351/03, 2007. július 11.) és a Tetra Laval/Sidel (Tetra Laval BV v. Commission of the European Communities, Case T-5/02, 2002. október 25.) összefonódások EFB által történő határon kívül helyezése.

³⁵ Schneider Electric kontra Bizottság, T-351/03, 2007. július 11.

³⁶ Az Impala-ítéletben az EFB azt is erőteljesen kifogásolta, hogy a Bizottság gyakran a bejelentő felek bizonyítékait kritika vagy ellenőrzés nélkül átvette. Lásd. pl. „Meg kell állapítani, hogy e néhány felszínes, sőt, tisztán formális észrevétel nem teljesítheti a Bizottság azon kötelezettségét, hogy jövőre vonatkozó elemzést végezzen, és körültekintően vizsgálja meg azon körülményeket, amelyek minden egyes esetben relevánsnak mutatkoznak az összefonódásnak a referenciapiacra érvényesülő versenyre gyakorolt hatásai értékelése végett, és különösen, ha mint a jelen esetben, az összefonódás komoly problémákat vet fel.” Impala-ítélet 528., illetve ld. még 411., 415. és 452. bekezdések.

lembe kell vennie azon mérlegelési lehetőséget, amely az összefonódásokra vonatkozó szabályozás részét képező gazdasági jellegű szabályok alapjául szolgál.³⁷ Azonban „[j]óllehet a Bíróság elismeri a Bizottság mérlegelési lehetőségét a gazdasági jellegű értékelések vonatkozásában, ez nem jelenti azt, hogy a közösségi bíróság nem vizsgálhatja felül a Bizottság gazdasági jellegű tényekre vonatkozó értékelését. A közösségi bíróságnak többek között nem csupán a hivatkozott bizonyítékok tárgyi valószerűségét, megbízhatóságát és következetességét kell vizsgálnia, hanem azt is ellenőriznie kell, hogy a bizonyítékok tartalmazzák-e az adott összetett helyzet értékeléséhez figyelembe veendő összes adatot, valamint hogy e bi-

zonyítékok alátámasztják-e a belőlük levont következtetéseket.”³⁸

Meg kell még említeni, hogy feltehetően az ítélet a Bizottság kifogásközléseire, illetve az abban foglaltakra is hatással lesz. Az EFB ugyanis erősen kritizálta, hogy a Bizottság gyakorlatilag teljesen eltérő döntést hozott a kifogásközlésben foglaltakhoz képest anélkül, hogy ezt megindokolta volna. A bíróság kiemelte, hogy az elté-

réssel kapcsolatos indokolási kötelezettség hiánya a 81. és 82. cikkek kapcsán alakult ki, nem pedig a fúziós eljárásokkal kapcsolatosan, ahol szoros határidők vannak.³⁹ Így az EFB megállapította, hogy „[h]abár ... a Bizottságnak természetesen

jogában áll módosítani a közigazgatási eljárás során tett megállapításait, különösen az érintett felek észrevételeinek figyelembevétele érdekében, és nem köteles e tekintetben indokolással szolgálni a határozatban, az ugyanitt tett megállapításoknak viszont igazolhatónak kell lenniük, legalábbis az eljárásnak az Elsőfokú Bíróság előtti szakaszában, az előzetesen tett ténybeli megállapításokra tekintettel, adott esetben annak bizonyításával, mennyiben tévesek ez utóbbiak.”⁴⁰ Ezen követelmény előírása figyelemreméltó, ugyanis a korábban már említett bizonyítási teher növekedése mellett ez is tovább növeli a Bizottság munkaterhét, hiszen a kifogásközlés az eddigiekhez képest úgy tűnik, komolyabb szerephez jut a bíróságok előtti eljárásokban.

Amiben azonban az EFB feltehetően helyesen járt el az, hogy közvetett bizonyítékok útján is megállapítható közös erőfölény megerősítése. A versenyjogi szabályozások „Achilles-sarkának” is lehet ugyanis tekinteni az oligopolisztikus piacokon a hallgatólagos összejátszást.

³⁷ Ld. pl. Gencor-ítélet 164–165. bekezdések, Airtours-ítélet 64. bekezdése, Tetra Laval-ítélet 119. bekezdése.

³⁹ Ld. pl. Impala-ítélet 283–287. bekezdések.

⁴⁰ Impala-ítélet 410. bekezdés.

³⁸ Impala-ítélet 328. bekezdés.

Lenk Zsuzsanna

Az európai Microsoft ügyben született ítélet

1. Bevezetés

Az európai versenyjogi gyakorlatban kevés az annyira nagy port kavarázó és a széles körű nyilvánosságot oly mértékben elérő döntés, mint amilyenek a 2007. szeptember 17-re várt és megszületett Európai Elsőfokú Bíróság (a továbbiakban EFB vagy bíróság) által hozott Microsoft-döntés volt¹. Ebben a bíróság

lényegében mindkét szankcionált magatartás – az árukapcsolás és a szellemi tulajdonhoz való hozzáférés adás tekintetében – fenntartotta a bizottsági határozatban foglaltakat, és nem csökkentette a kiszabott bírságot sem. A várakozásnak az lehet az oka, hogy a világ egyik legnagyobb vállalata volt az eljárás alá vont, amelynek termékeivel emberek milliói nap mint nap találkoznak. Így felfokozottabb volt a várakozás, mint más versenyjogi tárgyú ítéletek előtt, amelyek „csak” adott országban előállított termékek vagy szolgáltatások piacán megvalósult versenykorlátozásra korlá-

tozódtak². Az is igaz, hogy az ügygel érintett két erőfölénnyel való visszaélést megvalósító magatartás megítélése tekintetében az elmúlt három évben amit lehetett, azt szakértők elmondtak vagy leírtak. A Microsoft ügy kapcsán tehát nehéz újat mondani. Mindenesetre úgy tűnik, hogy a versenyjogi szakmában el-

¹ C-201/04 Microsoft v. Bizottság, 2007. szeptember 17-ei ítélet.

² A Magill ügyben (C-241/91 és C-242/91 RTE és ITP v. Bizottság [1995] ECR I-743) a televíziós programújságok irországi piacára, az IMS Health ügyben pedig (C-418/01 IMS Health [2004] ECR I-5039) a német gyógyszeripari szakma egy speciális szintjén használt számítógépes adatbázis volt az eljárás tárgya.